

Frágreiðing frá lögmanni á ólavssøku 1972

II. PARTUR

Endurnýgging skipaflotans

Hvat ókingini og endurnýggingin av skipaflotanum víðvíkur, so er talið av forum økt munandi síðan Ólavssøku í fjór. 28 fiskiskip yvir 20 brt., 9 undir 20 brt., hertil 5 farma skip og 1 ferðamannaskip.

Tonsatalið er økt við umleið 4000 tonsnum.

Men er so alt treytalest gott við hesi óking? Landsstýrið yvir tíkkir ikki, at so er, og hugsi eg at stórt tal av kvinnum og monnum tekur undir í, at talið av eldri donskum dekkfórum kann gerast ov stórt.

Hesir bátar eru skrokksterkir, tað vita vit, og um einstakir hava víðbrekka maskinu, eru teir flestu væl útgjörðir og hava stórra maskinorku enn vit vanligu hava nýtt í Foroyum. Ikki verður latið viðhald ella studningur til hesi keyp, men nakað av studningi til tekniskar fleggingar sum linuspól, oljutrýst, snellur, radara o.s.fr.

Tað er væl skiljandi, at menn, sum hava hug at seta fótur á egid dekk, keypa hesi for, sum teir fáa biliga, og sum kunnu fá at bera seg. Mark er tó fyri, hvussu nógv ar av hesum vit kunnu manna, og munnu ikki longu fleiri leggja mannleysir.

Veikleikin hjá hesum smærru fornum er, at tey valla føða stórru virkini við rávøru, og tað heldur ikki um minni tal av teimum fer trolloyvi innan fyri mark. Teim tørvar rettuliga stóra manning sammett við manningartalið á stórru linubátunum, veiðuorkan er bert um fimting av orkunum á hesum.

Men tað eru longu ár síðan at konir menn sögdu, at 20 tonsarar einsamallir neyvan vóru leiðin, men heldur 80 til 150 tonsarar.

Men tað er við hesum sum flestu øðrum málum, at hvørt hevur sínar stóru fyrimunir — til sína tíð og á rottum stað — tí má alt laga seg eftir, hvat hóskað einstaka virkinum og einstøku bygdini best.

Har havnaviðurskiftini eru so háttáð, at trupult er at hýsa stórra fornum, eru skip millum 15 og 55 brt. rætta loysnin í lotuni.

Hugsar ein t.d. um Sand, Skopun, Hvalba, Nólsoy, o. s. fr. hava hesi for avbera stóran týðning, meðan í stórra bygdom ein javnvág má verða millum ein hesi for, sum geva bestu rávørugóðskuna, men minni nøgd, og stórra for, sum geva stóran nøgd. Eisini ímillum arbeiðsorkuna og eftirspurning in eftir manningum má sam-

Tað er tí vert at umhugsast, um skipanin við gevan av innflutningsloyvum ikki eigur at fleirtáttast so, at nakað verður hugsað um torvin á teirri einstøku plássunum.

Nókur av hesum fornum verða seld aftur, tí tey eru í stig í stremban manna fyri útbýgging, og tá er at vóna, at menn úr bygdom, har tey gera størstu nyttuna, keypa; ímeðan kann eina tíð haldast nakað aftur við innflutningsloyvum til heilt smáar bátar.

Vit kunnu jú sjálvir byggja neyðuga talið av smáforum, hóast ikki til sama pris.

Landsstýrinum stendur til fulnar greitt, at hesir bátar fáa týðning fyri búskapin, men landsstýrið hevur eisini áhuga fyri, at hesa bátaslag ikki tar nær aðrari útbýgging.

Annars er øllum kunnugt, at millum nýggju og nútímanstgjördu forni eru fleiri nýskap anir, har nógv er sett í vága; okkara vónir hesum víðvíkjandi eru, at okkum gevast slíkir skáar, at ætlaði samfelagsbatin vinnist.

Landbúnaðurin

er virkisókið hjá umleið 3% av fólki okkara, og vita vit frá tjóðarroknskapinum, at hesi fáu menniskjur geva til bruttofaktórinntøkuna umleið 3%. Fyri 20 árum síðani var stórra tal í hesi vinnu, og framleiddu tey upp á seg minni part av faktórinntøkuni, og er soleiðis prógv fyri, at eisini innan hesa vinnu er rationalisering framd.

Spyrjast kann tó, um ókingin í framleiðsluorku pr. húski er nóg stór.

Vit ivast ikki í, at hon kundi verið økt munandi, um nok ur av teimum tiltøkum vórðu framd, sum nevnd hava verið víðvíkjandi samskipan í stórra eindir, har felagsrakstur og felags söluevni sleppa framum einstaklingalyndi, sum nú ræður.

Um ein effektiv og dygdargóð organisation varð útbýgd, fingust betri úrslit.

Vit vita væl, at seinasta árið var eitt gott ár til gróður og skurð, og at mjólkaframleiðslan og serliga eggjaframleiðslan er vaksandi, men eru ikki enn mong óki, har víðari rationalisering kann frukta? Ber t.d. ikki til hjá mjólka-keyparunum at leggja munandi stórra pening í vógerðartól og distribútionshettir?

Umframt tær nýroyndir við vakstrarhúsum, landsstýrið seinasta ár skapti útvegir fyri, er í ár ætlanin at fara undir seyðaroyndir í stórra mun enn áður, og er tí tilmæli hesum víðvíkjandi gjørt til nýggju figgarlógina. Harumframt eru vanligu studningsupphæddirnar til búnaðarmann vaksar nakað á nýggja uppskotinum, eins og okkurt, sum sambært sam-

tykt skuldi fallið burtur, hevur fíngið tilmæli um framlongjan.

Ognarviðurskiftini við nógvvari útbýggingarjörð gera óivað sít til, at ikki øll jörð fær bestu umsiting. Landsstýrið hevur tí mælt tinginum til at seta av pening til keyp av útbýggja jörð, sum nærum liggur harraleys. Bæði fyri seinni at kunna veita biligari bygglendi, men fyrst og fremst fyri at kunna ávirka samanleggingar í stórra brúk, har burturflyting ókir vandan fyri, at víði liggja óproduktiv.

Koma vit undir at meira jörð kemur at liggja órokt, má hetta sigast at vera bæði figgarligt stórtap og nærum mentunnarligt omanlop. Mentunnarligt, um so er, at hetta ber í sær, at ikki verður livandi á plássum, har tað fyrr hevur borið til at livjarga sær.

Hvørt búpláss eigur sín

stóra part í tí mentaarvi, vit skulu byggja víðari á.

Okkum tykir, at hesum ber til at forða, men ivaleyst er fyri hvønn dag meira og meira brúk fyri einum búnaðar- og jarðarreformi enn áður. Vit mugu leggja dent á hugrokt (mentalhygiejnu) allra íbúgva, og er møguleikin fyri hugrokt teirra, sum á stórrplássum liva, munandi skerður, um fleiri smápláss koma undir avtofting.

Lønir og skattur

Víðvíkjandi lønarflokjunum, sum seinasta ár varð umrødd, so eru ymisk stig tikið, miðandi imóti at koma burtúr henni.

Tað er ikki í lotuni møgulegt at siga, hvørja leið hetta fer at bera, ella hvussu langt vit vinna, men landsstýrið heldur, at tað eftir fáum árum ber til at røkka einum meira harmoniseraðum foroyiskum lønarlagi.

Skattalógarbroytingar vórðu framdar í december mánaða 1971. Tí er lítið ventandi, at stórbroytingar standa fyri, men

tað er vert at merkja sær, at heldur ikki tann loysnin var endalig.

Torvurin hjá tí almenna veksur alsamt, tí skattaborgararnir eins og tíðin sjálv áhaldandi setur stórra og stórra krav, eins og betri ráðini stuðla monnum at fara undir uppgávur, sum áður tóktust figgarliga óloysiligar.

Hjá okkum er tað so, at tað eru smærra inntøkurar eins væl og meðalinntøkurar, sum mesta skattin gjalda, hetta kemst sjálvandi av, at hesar inntøkur talliga eru so nógv tær flestu.

Ansað hevur ov lítið verið eftir, at inntøkurar omanfyri 50.000 kr. kundu goldið ein mun meira. Í lotuni vildi hetta ikki týtt so nógv í peningi, tí talið av fólki í hesum inntøku bolki er lítið. Tað er tó sterkt vaksandi, og ein slík ókjan í progressionini vildi givið nógv an pening longu um fá ár, og eg havi varhugað av, at júst tá fáa vit á samferðsluokinum, skúla- og mentaokinum og manga aðrastaðni væl at gera.

Men sum nevnt: Broytingar eru ikki ætlaðar so stutta tíð aftaná skattalógarrevisiónina í vetur.

FRAMHALD

Noregs-nýtt v. Fridtjof Diesen

Nå er det sommer og sol

í gamle Norge. De store bedriftene i byene har tatt felles ferie og befolker øyene og og strendene i telter og hytter, som for eks. på Hvalerøyane mellom Norge og Sverige. Her er det nå en fastlandsforbindelse på hele 7 broer og det var en herlig opplevelse å passere dem alle pr. bil. Folk har syn for det smukke med hensyn til sine sommerhus og har det like pent som heime hos seg sjøl.

Til tross for at folk kjører nokså pent

på våre landeveier og er forsiktig i vannet har det vært 55 dødsulykker hittil i juli. Og endda er det vel 14 dager igjen. Trefikkpolitiet og redningsstasjonene er i stadig beredskap så vi får håpe på at det blir mindre på ferienes minus-side.

Brannene på Finmarksvidda er et alvorlig varsko

til de som ferdes i skog og mark. Det er tørt på grunn av det fine været nordenfjells i den siste tida. Mange skogbranner har ødelagt for millioner og det har særlig gått ut over reindyrbeiteene for de mange som har dette som levevei.

EF-innformasjonene går videre

både for og imot uten hensyn

til sommerens mange frilustsgleder. Man kan egentlig ikke annet enn glede seg over denne iherdigheten for eller i mot det europeiske fellesskap. Men mon ikke den danske meningsmåling vil påvirke den norske holdningen.

Under en herlig biltur i Vestfold

med byen Horten som utgangspunkt kjørte vi først innom Aasgardsstrand hvor en av de største norske kunstnerne, Edvard Munch bodde i sin tid og fikk inspirasjon til mange av sine beste malerier. Og det er intet og undre seg over når vi ser all den naturidyllen i sommerdrakt.

Dagens mål var Tønsberg

Og denne vakre byen kunne fylle spalter. Vi blir ennå minnet om at Tønsberg fylte sine 1100 år i fjor og at det er Norges eldste by. Ved århundreskiftet var hvalfangst i sin vorden og takket være Svend Foyn ble hvalen en av byens viktigste inntektskilder. Men etter den annen verdenskrig ble det mindre hval og den ble fredet. Men Tønsberg er likevel sjøfartens by med mange store og betydningsfulle skipsrederier. Og Tønsberg har greid å omstille seg på en beundringsverdige måte slik at byen syder av liv og rorelse.

De tar godt vare på sine historiske minner fra kong Sverres birkebeiners strid med baglerne. Og fra det berømte høye tårnet har vi en vidun-

derlig utsikt over hele byen og omegn.

På veien tilbake ser vi markene i grønt og gult, dvs. rap sen, den oljeførende planten som i sin prakt trives godt på de fruktbare slettene. Verdt å nevne er at sukkerroene også trives i det landskapet.

Det var også tysk flåtebesøk

i Tønsberg og det er underlig å tenke på hvordan det var under den siste krigen. En tysk skip var ubudne og nå som de var gjester, på en fredelig måte med mange veloppdragne ungdommer ombord. Ingen av dem hadde det omstridde lange håret.